

08.07.2025 nr DM-131608-6

Voola liivakarjääri keskkonnaloa taotluse puuduste kõrvaldamine

Riigimetsa Majandamise Keskus esitas Keskkonnaametile 13.03.2025 Voola liivakarjääri keskkonnaloa taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis 13.03.2025 nr DM-131608-1). Riigimetsa Majandamise Keskus esitas Keskkonnaametile parandustaotluse 14.04.2025 Voola liivakarjääri keskkonnaloa taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis 14.04.2025 nr DM-131608-4).

Keskkonnaamet ja Eesti Geoloogiateenistus on taotluse üle vaadanud ja märgime järgmist, et Voola liivakarjääri mäeeraldis kattub osaliselt II kaitsekategooria liigi *Lacerta agilis* (kivisisalik) elupaigaga (EELIS kood KLO9113057). Kivisisaliku (*Lacerta agilis*) kaitse tegevuskava järgi:

- On karjäärade taasmetsastamine üheks ohuteguriks. Avatud elupaikade kinnikasvamine ja metsastamine on Eestis kriitilise tähtsusega ohutegur. Juhul kui kivisisalik on karjääri asustanud, tuleb ala säilitada avatuna ja mosaiiksena, kindlasti ei tohi liiva katta pinnasega ning ala metsastada või kogu ulatuses tehisveekoguks kujundada. Juhul kui kivisisaliku leiukohad jäävad ammendatud karjääri lähiümbrusesse, tuleb karjäär samuti avatuna säilitada, luues nii potentsiaalse elupaiga kivisisalikule ning andes võimaluse ala liigi poolt taastasustada.

Liivakarjäärade metsastamisega hävitatakse avatud elupaigad, okaspuuistandused muudavad alad varjuliseks, kaovad päikesele avatud taimestumata liivaalad – mis on kivisisalikule sigimiseks hädavajalikud. Lisaks muudab okaspuude varis pinnase happeliseks. Seetõttu tuleks ammendatud karjäärade rekultiveerimisel näha ette võimalus ala metsastamata jätta ja avatuna säilitada. See tähendab, et osa liivasest avatud alast jäetakse kivisisalikule elupaigana alles. Kui mosaiiksed, päikesele avatud elupaigalaigud muutuvad kinnikasvamise või metsastamise tagajärjel liiga väikesteks, hakkab asurkonna arvukus langema. Kui elupaiga suuruseks on ≤ 1 ha, siis tõenäosus, et populatsiooni arvukus langeb väljasuremiseks kriitilise piirini on $>56\%$. Populatsiooni säilimiseks peavad elupaigalaigud olema vähemalt 5-10 ha suurused.

Munemiseks vajab see liik lahtise liivaga piirkondi. Lahtine, taimestumata liiv, päikesele avatus ja mosaiikne taimestik ning elupaiga reljeefsus ongi kõige olulisemad elupaigaomadused. Lisaks mosaiiksele taimestikule on kivisisalikule positiivne mõju ka varjepaikade olemasolul (näiteks kivi- ja oksahunnikud). Alal peaks olema lõunanõlvu

(tuleb luua valle ja nõgusid). Maapinna tasandamine vähendab elupaiga struktuursust ja reljeefsust – kaovad vallid, lohud, liivahunnikud jt pinnavormid – millega kaasneb varjepaikade ja päikesele avatud nõlvade kadumine. Lisaks tasandub looduslik mikroreljeef erodeerumise tagajärjel.

- On kivisisaliku elupaigas asuvate liivakarjäärade kasutamine täismahuna kaevandamiseks tähtis ohutegur. Valed majandamisvõtted (näiteks vale tööde ajastus) võivad põhjustada loomade hukkumist. Liivase pinnase avamine munemise ja munade arengu ajal maist augustini põhjustab loodete ja noorloomade hukkumist. Liivase pinnase avamine novembrist maini võib viia talvituvate isendite hukkumiseni. Karjääre võib majandada ja neist liiva võtta, kuid üks osa karjäärist peaks alati olema aktiivsest kasutusest väljas ja peaks olema säilitatud maismaana (kaevandada ei tohi veepiirist sügavamal).

Arvestades, et tegemist on väljasuremisohus oleva liigiga, siis palume lisada taotlusmaterjalile eskspethinnang, mille on koostanud kivisisaliku elupaiganõudlust tundev ekspert. Palume anda liigiekspertil hinnang, kuidas oleks võimalik karjääris korraldada kaevandamise ja hilisemad korrastamise tööd sedasi, et vältida olemasolevale populatsioonile olulise negatiivse mõju tekkimist ja liigile soodsad tingimused säiliks. Ootame eksperthinnangu lisamist hiljemalt kuupäevaks 19.08.2025.

Liskas märgime, et kaevandamise käigus võivad tekkida kaldapääsukestele (III kat) sobilikud elupaigad. Saadame Teile edasi lisametjali, kuidas koos kaldapääsukestega kaevandada kui kaldapääsuke peaks tegema oma pesad karjääri. Palume seal toodud teabest lähtuda, kui kaldapääsuke teeb pesad karjääri.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Reet Siilaberg
juhataja
ringmajanduse osakond

Lisa: Kaldapaasuke_juhend_karjaarides_ja_ehitusplatsidel_2018.pdf

Tiit Rahe 56215670
tiit.rahe@keskkonnaamet.ee

Janne Breidaks 58553986
janne.breidaks@keskkonnaamet.ee